

UMĚNÍ PŘESTAT

Kázání ze soboty 22.6.2024 – br. Radek Jonczy

„Tak byla dokončena nebesa i země se všemi svými zástupy. Sedmého dne Bůh dokončil své dílo, které konal, sedmého dne přestal konat veškeré své dílo. A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo.“ (Gn 2, 1.2)

I. Sobota, jako znamení výlučnosti?

Jako dlouholetý adventista se poslední dobou nemohu ubránit dojmu, že nám při velkém důrazu na to, který den by se měl světit, začíná unikat, proč vlastně tento den světit a jaký je jeho smysl a cíl.

Můj ne příliš oblíbený autor, adventista, zoolog Walter Veith před časem v jednom ze svých zamyšlení šířících se po internetu napsal: *„Pokud čteme Desatero Božích přikázání jednotlivě, je v devíti z nich nepopíratelná logika. Je jasné, proč bychom neměli zabíjet jiné lidi, proč bychom si neměli navzájem lhát ani nikoho okrádat. A touha po něčem co patří bližnímu, už napáchala v dějinách lidstva mnoho utrpení. Přikázání o dni odpočinku je ale jiné než ostatních devět. Není v něm skryta žádná logika. Neexistuje žádný zvláštní důvod, proč by měl někdo dodržovat jako den odpočinku sedmý den, kromě faktu, že to bylo stanoveno Bohem. Více než všechna ostatní přikázání, je čtvrté přikázání zkouškou víry, znamením Božího lidu, Boží pečeti na čele jeho věrných.“*

Tolik citát. Uf. Promiňte, ale nějak se mi přičí tvrzení, že čtvrtému přikázání chybí logika. Je smutné, když se při zvěstování přikázání o sobotě soustředíme jen na zdůrazňování své výlučnosti.

II. Jaký je smysl svěcení soboty?

Rád bych proto rozbořím textu, který jsem zvolil pro dnešní kázání, připomenul, že přikázání o šabatě má obrovskou logiku a řadu praktických dopadů pro náš život.

a) Šabat člověku zprostředkovává odpočinek

Přikázání o šabatě nám lidem zprostředkovává odpočinek. Vybízí nás k tomu, abychom šest dní pracovali a sedmého dne odpočívali. *„Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý. Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci, ale sedmý den je den odpočinutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn ani tvá dcera ani tvůj otrok ani tvá otrokyně ani tvé dobytče ani tvůj host, který žije ve tvých branách. V šesti dnech učil Hospodin nebe i zemi, moře i všechno, co je v nich a sedmého dne odpočinul.“*

Žijeme v době a kultuře, ve které jen malé procento lidí lenoší. Daleko více jich propadá workoholismu. A právě těmto lidem dlužíme důležitou informaci o tom, že dle Stvořitelovy představy vyjádřené v desateru jeho přikázání musí pracující člověk alespoň jednou týdně odpočívat. Odborníci z oboru zdravotní vědy dnes svými výzkumy potvrzují, že člověk je stavěn na cyklus šest plus jedna, a že jakékoli vykojení z tohoto rytmu vážně ohrožuje jeho zdraví.

Ne náhodou přikázání o šabat zdůrazňuje, že i Stvořitel po šesti dnech tvůrčí činnosti sedmého dne odpočinul a dodnes odpočívá, protože šabat je dle vyjádření Bible v prvé řadě dnem jeho odpočínutí. Teologům to už celá staletí vrtá hlavou, protože, jak praví Izaiáš: *"Hospodin Bůh je věčný, Stvořitel končin země není zemdlený, není znavený."* (Iz 40,28) Odpočívát určitě nemusel, ale dal nám lidem příklad hodný následování.

b) Šabat člověku zprostředkovává nezávislost na práci

Přikázání o šabatě dále nám lidem zprostředkovává nezávislost na práci. Připomíná, že by práce, jakkoli je užitečná a důležitá, neměla člověka zotročovat. Druhá verze čtvrtého přikázání, jak je uvedena v knize Deuteronomium, to vyjadřuje zřetelně a jasně: *„Dbej na den odpočinku, že ti má být svatý, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh. Šest dní budeš pracovat, a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočínutí Hospodina tvého Boha, Nebudeš dělati žádnou práci ty ani tvůj syn ani tvá dcera ani tvůj otrok ani tvá otrokyně ani tvůj býk ani tvůj osel, žádné tvé dobytče ani tvůj host, který žije ve tvých branách, aby odpočinul tvůj otrok a tvá otrokyně tak jako ty. Pamatuj, že jsi byl otrokem v Egyptské zemi, a že tě Hospodin tvůj Bůh, odtud vyvedl pevnou rukou a vztaženou paží. Proto ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh dodržovat den odpočinku."* (Dt 5,12-15)

V komunistické totalitě jsme jako studenti gymnázia Rudé armády v Havířově, museli při příchodu vyučujícího povstat a na pozdrav: *„Čest práci studentil!"* odpovědět: *„Čest práci, soudruhu profesore!"* Docela blbárna, vidíte? Je s podivem, že nám to tenkrát připadlo vcelku normální. Jsem rád, že jsem většinu života prožil v režimu, který mi umožňoval uctívat Boha a ne práci. Čtvrté přikázání staví hráz tomu, aby člověku práce přerostla přes hlavu.

c) Šabat člověku zprostředkovává umění přestat

A je tady další logický důvod ke svěcení šabat. Člověk se díky němu v životě může správně se zorientovat v tom, kdy s prací přestat. *Sedmého dne Bůh přestal konat své dílo.* Ve svém stvořitelském zánicení mohl ve své tvůrčí práci pokračovat. Vesmír klidně mohl být ještě o něco větší. Na zemi mohlo být více druhů zvířat, rostlin... Znáte to. Vždycky lze něco udělat ještě lépe, i když už je to v podstatě dobré. Perfekcionista, workoholici a lidi s mesiášským komplexem, by vám o tom mohli dlouze povídat. Ale Bůh věděl, kdy přestat. To stejné očekává od nás.

Pro některé rodiče to může znamenat, že v pravou chvíli budou schopni říct svým dětem dost, aby se už mohly postavit na vlastní nohy. Pro některé pilné pracovníky, vedoucí či zaměstnance, to zase může znamenat, že předají štafetu mladším. Pro kazatele, připravujícího kázání to může znamenat, že alespoň v sobotu nad ránem ten počítač už zavře počítač a půjde si alespoň na dvě, tři hodinky schrupnout v důvěře, že zvěstování není jen jeho dílem.

Víte, co znamená slovo šabat? Při diskusích o věrohodnosti ekumenického překladu jsme s horlivostí sobě vlastní vykřikovali do světa, že šabat je sobota, ale už méně jsme hovořili o tom, že slůvko šabat v doslovném překladu z hebrejštiny znamená „přestání“. Ano, slyšíte dobře. Šabat je dnem přestání, dnem, ve kterém by si člověk měl více než kdy jindy uvědomovat, že v nejlepším je třeba přestat, a že přestat člověk mnohdy dokáže jen s pomocí Pána Šabat.

d) Šabat je zprostředkovatelem vztahu

A mám tedy ve svých poznámkách ještě jeden logický důvod ke svěcení šabat. Šabat zprostředkovává nám lidem vztah k Bohu a k bližním. Všimli jste si někdy toho, že podle

biblické zprávy **sedmého dne Bůh přestal konat veškeré své stvořitelké dílo**. Z toho vyplývá, že sedmého dne musel ještě něco stvořit. Rabíni tvrdí, že sedmého dne Bůh stvořil šabat, chrám v čase, časoprostor pro setkávání člověka s člověkem a Bohem. To první, co Adam s Evou po svém stvoření společně prožili, byla radost z partnera, radost ze společenství s Bohem, radost z nádhery, kterou Bůh stvořil. Spolu se radovali, spolu se modlili, společně chválili svého Stvořitele, společně naslouchali jeho Slovu. Spolu, spolu, spolu.

Nedávno mi jeden mladý kolega kazatel řekl, že není adventistou kvůli vztahům, ale kvůli pravdě, kterou adventisté hlásají. Docela mne při tom zamrazilo. Modlím se za něj i za nás všechny, abychom při svěcení soboty nezapomínali na to, že sobota bez lásky pozbývá smysl.

III. Dovolená jako šabat

Židé si díky Bohu a jeho zákonům daným Tórou dokázali odpočívání vychutnávat plnými doušky, a to nejen o sobotách, ale i během celého roku v době konání náboženských svátků. Pesach, Šavuot, Sukot, Šmini aceret, Roš ha-šana, Jom kippur... Všechny tyto svátky připomínaly významné historické události z židovských dějin. Šlo tedy o svátky náboženské a pro dny těchto svátků platil zákaz tvůrčí práce stejně jako pro každotýdenní šabat, s tím rozdílem, že si během těchto svátků mohli rychle něco uvařit či upéct, že mohli přenést (nikoli rozdělat) oheň a přenést břemena z jedné oblasti do druhé. Slavení těchto svátků milovali a vítali je s nadšením. Odpočívali rádi. Myslím, že se od nich máme co učit.

Čtvrté přikázání dostává poslední dobou hodně zabrat. Leccos z desatera jsme jako lidé schopní a ochotní brát vážně. Přesně, jak v úvodu tohoto zamyšlení zdůraznil Walter Veith. Pořád ještě je nám vcelku jasné, že bychom neměli zabíjet, závidět, krást, podvádět, smilnit, ale přikázání o šabatu bereme stále více na lehkou váhu. Přitom nám Bůh šabat dává příkazem. Pamatuj je s vykřičníkem.

Proč? Jsem přesvědčen o tom, že nejde ani tak o nelogickou zkoušku věrnosti, ale o naši schopnost odpočívat, o naši imunitu vůči závislosti na práci, o umění v pravou chvíli přestat a o zachování našich vztahů k Bohu i lidem. Využívejme proto stejně jako Bůh a židé šabat a ostatní dny volna ke tvoření odpočinku pro sebe i druhé. Přeji vám požehnaný šabat a smysluplnou dovolenou s Bohem i s těmi, které milujete.

Amen.